

INTERNATIONAL SCIENTIFIC ACTIVITY AS AN ELEMENT OF THE IMPLEMENTATION OF THE MAIN OPERATIONAL FUNCTIONS OF PUBLIC HEALTH

Serdiuk A.M., Polka N.S., Turos O.I., Koblianska A.V.

МІЖНАРОДНА НАУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ ОПЕРАТИВНИХ ФУНКЦІЙ ОХОРОНИ ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

**СЕРДЮК А.М.,
ПОЛЬКА Н.С.,
ТУРОС О.І.,
КОБЛЯНЬСКА А.В.**
ДУ «Інститут
громадського
здоров'я
ім. О.М. Марзєєва
НАМН України», Київ

учасна система громадського здоров'я передбачає роботу багатопрофільних об'єднань громадського здоров'я, у тому числі лікарів, що спеціалізуються у галузі громадського здоров'я/соціальної медицини/інфекційних захворювань, психологів, епідеміологів, медичних мікробіологів, медичних екологів, ветеринарів, фармацевтів, стоматологів, дієтологів і нутриціологів, біостатистиків, юристів, соціологів, фахівців з розвитку громад, експертів з комунікації, спеціалістів з біоетики тощо [1-4].

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) визначає основні функції громадського здоров'я [1], серед яких

□ забезпечення лідерства з питань, важливих для здоров'я, і участь у партнерствах, коли необхідні спільні дії;

□ формування порядку денного наукових досліджень і стимулювання збору, освоєння і поширення цінних знань;

□ встановлення норм і стандар-

тів, сприяння та контроль за їх виконанням;

□ формулювання етичних і заснованих на доказах варіантів політики;

□ моніторинг ситуації та оцінка тенденцій у галузі охорони здоров'я.

Наведені дії можуть слугувати системою раннього попередження про можливі надзвичайні ситуації у сфері громадського здоров'я, реєструвати документально результати втручання або відслідковувати прогрес щодо зазначених цілей, здійснювати моніторинг та уточнення епідеміології проблем зі здоров'ям, що дозволяє визначати пріоритети, а також розробляти політики і стратегії у галузі охорони здоров'я, проводити діагностику, дослідження і моніторинг проблем зі здоров'ям і управління небезпеками для здоров'я спільноти [5].

За визначенням ВООЗ, існують десять основних оперативних функцій охорони здоров'я (ОФОЗ), які можуть бути

МІЖНАРОДНА НАУКОВА
ДІЯЛЬНІСТЬ ЯК ЕЛЕМЕНТ
РЕАЛІЗАЦІЇ ОСНОВНИХ
ОПЕРАТИВНИХ ФУНКЦІЙ ОХОРОНИ
ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

**Сердюк А.М., Полька Н.С., Турос О.І.,
Коблянська А.В.**

ДУ «Інститут громадського здоров'я
ім. О.М. Марзєєва НАМН України»,
Київ, Україна

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) визначає десять основних функцій громадського здоров'я. **Метою** роботи було проведення аналізу реалізації міжнародних наукових проєктів за основними оперативними функціями охорони громадського здоров'я ВООЗ.

ДУ «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва НАМН України» є науковою установою в Україні, що займається вирішенням питань первинної профілактики захворювань, визначенням негативного

впливу екологічних та соціальних чинників середовища життєдіяльності людини на здоров'я населення та розробкою попереджувальних заходів.

Представлено перелік угод про співпрацю ДУ «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва НАМН України» з міжнародними організаціями, у межах яких виконано 16 наукових проєктів. Наведені матеріали свідчать про високу зацікавленість міжнародної спільноти у реалізації проєктів профілактичного напрямку. Досвід реалізації міжнародних наукових проєктів дозволив представляти «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва НАМН України» на міжнародному рівні. Фахівці установи є членами багатьох міжнародних організацій та експертами комітетів ВООЗ, МАГАТЕ тощо.

Ключові слова: наукова співпраця, громадське здоров'я, соціальні та екологічні фактори, профілактика.

© Сердюк А.М., Полька Н.С., Турос О.І., Коблянська А.В. СТАТТЯ, 2022.

адаптованими і використаними країнами за керівництва і підтримки ВООЗ з метою оцінки і планування дій щодо посилення потенціалу та послуг охорони громадського здоров'я [6].

Для виконання цих функцій найбільш ефективним і рентабельним є використання інтегрованого підходу, а не вертикальних програм. Виходячи з цього ОФОЗ було представлено у такому вигляді:

□ епіднагляд та оцінка стану здоров'я і благополуччя населення;

□ моніторинг та реагування на небезпеки для здоров'я під час надзвичайних ситуацій у галузі охорони здоров'я;

□ збереження здоров'я, у т.ч. убезпечення від негативної дії навколишнього природного середовища, праці, харчових продуктів тощо;

□ зміцнення здоров'я разом з впливом на соціальні детермінанти і скорочення нерівностей за показниками здоров'я;

□ профілактика хвороб, а також раннє виявлення порушень здоров'я;

□ забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя;

□ забезпечення сфери охорони суспільного здоров'я кваліфікованими кадрами

□ забезпечення стійких організаційних структур і фінансування;

□ інформаційно-роз'яснювальна діяльність (адвокація), комунікація та соціальна мобілізація в інтересах здоров'я;

□ сприяння розвитку досліджень у сфері охорони здоров'я для наукового обґрунтування політики і практики.

ДУ «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва НАМН України» (ІГЗ НАМНУ) є науковою установою, яка займається вирішенням питань первинної профілактики захворювань, визначення негативного впливу екологічних та соціальних чинників середовища життєдіяльності людини на здоров'я населення та розробки попереджувальних заходів.

Ці функції зосереджені навколо трьох основних напрямків надання послуг: захисту здоров'я, профілактики хвороб і зміцнення здоров'я. Вони підтримуються надійною аналітичною діяльністю і посилюються функціями, які сприяють наданню послуг.

Метою роботи було проведення аналізу реалізації міжнародних наукових проєктів за основними оперативними функціями охорони громадського здоров'я ВООЗ.

Фахівцями інституту протягом останніх років здійснювалося партнерство зі

□ Світовим Банком;

□ Американською Агенцією з охорони довкілля (U.S. Environmental Protection Agency; EPA, USEPA);

□ Європейським регіональним бюро ВООЗ (WHO Regional Office for Europe) у Копенгагені;

□ Європейським центром ВООЗ з навколишнього середовища і здоров'я (WHO European Centre for Environment and Health (ECEH), Bonn, Germany);

□ Представництвом Всесвітньої організації охорони здоров'я в Україні;

□ Програмою ООН з навколишнього середовища (UNEP);

□ Всесвітньою Організацією алергологів (WAO);

□ Швейцарською Агенцією Розвитку та Співробітництва (SDC).

Фахівці ДУ «ІГЗ НАМН України» були активними учасниками політичного процесу «Оточуюче середовище та здоров'я», починаючи з Міністерської конференції у Лондоні, а згодом брали участь у роботі Цільових груп ВООЗ з довкілля та здоров'я з підготовки Будапештської, Пармської та Остравської конференцій.

В установі працюють міжнародні експерти з радіаційної безпеки МАГАТЕ та Робочих груп ВООЗ з забруднення атмосферного повітря та впливу змін клімату на здоров'я (НІС).

Протягом останніх років співробітники установи брали участь у науково-педагогічній роботі спільно з

□ Європейським суспільно-технічним університетом у місті Радом (Польща);

□ Медичним університетом міста Доккіо (Японія);

□ ДУ «Республіканський науково-практичний центр гігієни» Міністерства охорони здоров'я Республіки Білорусь», Мінськ;

□ Державною установою освіти УО «Білоруська медична академія післядипломної освіти», Мінськ;

□ Регіональним підрозділом Північно-Східної Європи Фірми ECOLAB Sp.z.o.o. (Польща);

□ Міжнародним центром Фогарті (США), Центром Світового здоров'я, Іллінойським університетом у Чикаго;

□ University of Surrey (Велика Британія).

Було проведено низку досліджень за відповідними угодами про співпрацю.

З регіональним бюро ВООЗ здійснювалася робота з питань супроводу проєкту Національного плану заходів з імплементації та реалізації засад європейської політики «Здоров'я-2020: основ Європейської політики на підтримку дій держави і суспільства в інтересах здоров'я і благополуччя» щодо неінфекційних захворювань на період до 2020 року.

З питань епіднагляду та оцінки стану здоров'я і благополуччя населення було виконано такі наукові проєкти:

□ у рамках міжнародної програми «Європа без тютюну», здійсненої за егіди Всесвітньої організації охорони здоров'я в усіх країнах Європи, тричі з інтервалами у 5-6 років в Україні науковцями нашого інституту спільно з Anton, Linda A. (USA) було проведено Глобальне опитування «Молодь і тютюн» (Global Youth Tobacco Survey). Результати досліджень були одним з важливих обґрунтувань для прийняття низки управлінських рішень у боротьбі з тютюнопалінням, зокрема, прийняття у рамках стратегії MPOWER низки законодавчих документів: закони України «Про заходи щодо попередження та зменшення вживання тютюно-

вих виробів і їхнього шкідливого впливу на здоров'я населення» (2005); «Про рекламу» (2012); «Про вдосконалення окремих положень про обмеження місць куріння тютюнових виробів» (2012); «Про державне регулювання виробництва, обігу спирту етилового, плодового, коньячного, алкогольних напоїв і тютюнових і прийняття переліку кольорових зображень і піктограм, включених до Додаткових медичних застережень, які друкують на упаковках сигарет» (2011). Позитивним є прийняття 2020 року Закону України 3628 Про заборону продажу е-сигарет, рідин, що у них використовуються, а також пристроїв для споживання неповнолітніми тютюнових виробів без згоряння, що відповідає директиві Європейського парламенту і ради 2014/40/ЄС, що також має сприяти зниженню поширеності куріння альтернативних тютюнових виробів;

□ «Шкільне середовище та респіраторне здоров'я дітей» (Project «School Environment and Respiratory Health of Children», SEARCH II) разом з Регіональним екологічним центром для Центральної та Східної Європи, Угорщина. Було проаналізовано дані щодо хімічного забруднення шкільних приміщень, стану здоров'я школярів та енергоспоживання шкіл, здійснено моніторинг забруднення повітря та оцінку комфортності у класних кімнатах. Отримані результати було використано для розробки рекомендацій для українських шкіл з оцінки комфортності учнів у класах, оздоблювальних робіт всередині шкільних приміщень і вдосконалення температурного контролю у класних кімнатах;

□ «Глобальний аналіз і оцінка стану санітарії та питного водопостачання (ГЛААС) в Україні» на 2013-2014 роки, яка є ініціативою ООН та виконувалася ВООЗ з науковцями європейських держав. Питання безпечності та якості питної води протягом багатьох років вивчалось в інституті. Результати аналізу ГЛААС

ОХОРОНА ГРОМАДСЬКОГО ЗДОРОВ'Я

вперше було представлено серед 86 країн світу в огляді «Санітарія, питна вода та стан гігієни» («Sanitation, drinking-water and hygiene status overview») [7]. Обговорення питань санітарії та питної води відбулося на нараді високого рівня (Осло, Норвегія, 6-7 травня 2015 року) [8];

□ «Встановлення закономірностей забруднення атмосферного повітря зваженими частинками пилу діаметром до 10 мікрон». Співвиконавці: Joint Research Center of EU (Ispra, Italy). Дослідження виконане у межах програми HORIZONT 2020, ERA-Planet (науковий проєкт цільової програми наукових досліджень НАН України «Аерокосмічні спостереження довкілля» в інтересах сталого розвитку та безпеки як національний сегмент оцінки рівня забруднення повітря аерозольними твердими частинками пилу ($PM_{10}/PM_{2.5}$) та озону (O_3) за умов визначення масової концентрації відповідної речовини на стаціонарному посту моніторингу PM_{10} та $PM_{2.5}$ та O_3 за допомогою мобільної медико-екологічної лабораторії. Доведено, що матеріали вимірювань та результати можуть використовуватися для визначення відповідних ризиків для здоров'я людини і створення інформаційних попереджень. роботи МОЗ, Міністерством екології та охорони навколишнього середовища (щодо небезпеки існуючого рівня забруднення об'єктів довкілля промисловими викидами та автотранспортом), КМДА, органами місцевого самоврядування;

□ «Створення міжнародного наукового консорціуму з

експертів (Швеції, Естонії, Латвії, Литви, України, Білорусі) щодо впровадження методик оцінки впливу забруднення повітря на здоров'я населення» спільно з Каролінським Інститутом медицини довкілля (Швеція). Дослідження виконане у межах програми BELUGA. Проведено обговорення медико-екологічних проблем у Швеції, Литві, Латвії, Естонії, Білорусі та Україні щодо впливу забруднення повітря на здоров'я населення та досліджень у галузі середовищної епідеміології, пошуку спільних рішень щодо мінімізації впливу забруднення повітря стаціонарними та пересувними джерелами і шуму. Обговорювалися питання розробки пріоритетів та індикаторів.

Виконувалися чотири проєкти з питань моніторингу та реагування на небезпеки для здоров'я і у разі надзвичайних ситуацій у галузі охорони довкілля:

□ «Оцінка величини радіаційного ризику працівників радонових лікарень та обґрунтування шляхів його зменшення» спільно з Агенцією з радіологічного захисту Швеції (SSI). Перекладено та надруковано книгу по Радону, аналогічну шведському виданню. Розроблено та проведено п'ять тренінгів-курсів (ТК) щодо радону та протирадонних заходів для санітарних лікарів і місцевих органів влади, їх апробація у пілотних регіонах (Одеса, Кіровоград).

Карти передано службі Санепіднагляду;

□ «Дозиметричний супровід досліджень стану бронхолегеневої системи осіб, що зазнають впливу радону-222 у повітрі житлових приміщень».

**INTERNATIONAL SCIENTIFIC ACTIVITY
AS AN ELEMENT OF THE IMPLEMENTATION
OF THE MAIN OPERATIONAL FUNCTIONS
OF PUBLIC HEALTH**

**Serdiuk A.M., Polka N.S., Turos O.I.,
Koblianska A.V.**

State Institution «O.M. Marzeiev Institute
for Public Health, National Academy of Medical
Sciences of Ukraine», Kyiv, Ukraine

The World Health Organization (WHO) defines 10 essential functions of public health. The aim of the work was to analyze the implementation of international scientific projects on the main operational functions of public health of the WHO.

The State Institution «O.M. Marzeiev Institute for Public Health, National Academy of Medical Sciences of Ukraine» is a scientific institution in Ukraine that deals with the issues of primary prevention of diseases, determination of the negative impact of environmental and social factors of the human life environment on the

health of the population and the development of preventive measures.

A list of the agreements on cooperation between the State Institution «Marzeiev Institute for Public Health, National Academy of Medical Sciences of Ukraine» with the international organizations is presented, 16 scientific projects have been completed within these agreements. The above materials demonstrate a high interest of the international community in the implementation of preventive projects. The experience in the implementation of the international scientific projects has made it possible to represent the State Institution

«O.M. Marzeiev Institute for Public Health, National Academy of Medical Sciences of Ukraine» at the international level, the specialists of the institution are the members of many international organizations and the experts of the committees of the WHO, the IAEA and others.

Keywords: scientific cooperation, public health, social and ecological factors, prevention.

Співвиконавці: Агенція з радіологічного захисту Швеції (SSI);

□ «Сприйняття радіаційних ризиків населенням України». Співвиконавці – Японія, Atomic Bomb Disease Institute, Nagasaki University Graduate School of Biomedical Sciences. Розроблено анкети, здійснено їх розповсюдження та збір у чотирьох областях України та у місті Славуті, а також попередній аналіз інформації шляхом формування бази даних;

□ «Оцінка впливу соціального розмежування під час пандемії на фізичну активність та самопочуття населення». Співвиконавці: University of Surrey, Велика Британія. Метою роботи є оцінка адаптації населення до умов тривалого соціального дистанціювання під час пандемії, для реалізації якої було поставлене завдання з оцінки фізичної активності (тип, інтенсивність та тривалість) людей в умовах вимушеного соціального дистанціювання, а також співвідношення фізичної активності та сидячої поведінки, оцінки рівня реактивної тривожності, визначення особливостей впливу фізичної активності на реактивну тривожність та зв'язок між рівнем тривожності і фізичною активністю, розробка заходів профілак-

тики негативних наслідків соціальної ізоляції. На даному етапі дослідження сформовано базу даних, триває збір анкет, розробляється програма для обробки результатів, що будуть впроваджені у вигляді проведення семінарів, доповідей на конференціях, публікацій.

Проводилися дослідження за напрямком захисту здоров'я, у тому числі забезпечення безпеки навколишнього середовища, праці, харчових продуктів тощо:

□ «Розробка методичних вказівок з визначення антимікробної активності дезінфекційних засобів та антисептиків (гармонізація зі стандартами ЄС)». Співвиконавці: Німеччина, Міжнародна організація CEN TC 216, Німецька група з проведення досліджень хімічних дезінфекційних засобів та антисептиків. У результаті виконання проєкту було розроблено методичні рекомендації з використання дезінфекційних засобів, однак лише зараз цей документ прийнято на розгляд Міністерством охорони здоров'я України;

□ «Наукове обґрунтування специфічної активності дезінфекційних засобів виробництва компанії «Еколаб» (США-Німеччина)». Проведено оцінку якості дезінфекційних засо-

бів, визначено та обґрунтовано специфічну активність препаратів;

□ «Створення центру міждисциплінарних досліджень у галузі медицини праці та навколишнього середовища», Національного інституту здоров'я, Міжнародного центру Фогарті (США), Центру Світового здоров'я, Іллінойського університету у Чикаго. Було підготовлено аналітичні матеріали щодо глобального впливу довкілля на здоров'я населення та пріоритетних питань екологічної безпеки, розроблено пропозиції до плану дій з навколишнього середовища та здоров'я дітей. Проведено аналіз наукової літератури з питань енергетичної безпеки та здоров'я, визначено найбільш актуальні аспекти для вирішення в Україні розвитку промисловості на сучасному етапі. Розроблено матеріали з енергетичної безпеки та захисту здоров'я людини спільно з представниками Іллінойського Університету (США), НДІ медицини праці Нофера (Лодзь, Польща), Інституту гігієни праці Сербії, Національного центру Раку Білорусі;

□ «Зміцнення потенціалу для раціонального управління біоцидами (пестицидами та

**МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ
ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КАК ЭЛЕМЕНТ
РЕАЛИЗАЦИИ ОСНОВНЫХ ОПЕРАТИВНЫХ
ФУНКЦИЙ ОБЩЕСТВЕННОГО
ЗДРАВООХРАНЕНИЯ**

**Сердюк А.М., Полька Н.С., Турос Е.И.,
Коблянская А.В.**

ГУ «Институт общественного здоровья
им. А.Н. Марзеева НАМН Украины»,
Киев, Украина

Всемирная организация здравоохранения (ВОЗ) определяет 10 основных функций общественного здоровья. **Целью работы** был анализ реализации международных научных проектов по основным оперативным функциями общественного здравоохранения ВОЗ.

ГУ «Институт общественного здоровья имени А.Н. Марзеева НАМН Украины» является научным учреждением в Украине, которое занимается решением вопросов первичной профилактики заболеваний, определением негативного влияния экологических и социальных факторов

среды жизнедеятельности человека на здоровье населения и разработкой предупредительных мер.

Представлен перечень соглашений о сотрудничестве ГУ «Институт общественного здоровья имени А.Н. Марзеева НАМН Украины» с международными организациями, в пределах которых выполнено 16 научных проектов. Приведенные материалы свидетельствуют о высокой заинтересованности международного сообщества в реализации проектов профилактического направления. Опыт реализации международных научных проектов позволил представлять «Институт общественного здоровья имени А.Н. Марзеева НАМН Украины» на международном уровне, специалисты которого являются членами многих международных организаций и экспертами комитетов ВОЗ, МАГАТЭ и др.

Ключевые слова: научное сотрудничество, общественное здоровье, социальные и экологические факторы, профилактика.

дезінфекційними засобами) для зниження впливу на населення в Україні» за підтримки ООН (ЮНЕП) та ВООЗ. Зважаючи на багаторічний досвід установи з гігієнічного регламентування хімічних речовин у різних середовищах довкілля та науковому обґрунтуванні законодавчих документів, фахівцями установи виконано проєкт, основною метою якого було укріплення національного потенціалу України з забезпечення безпечного використання та виробництва окремих груп біоцидів, зокрема пестицидів та дезінфекційних засобів, протягом їхнього життєвого циклу. За матеріалами роботи було розроблено проєкт змін до Закону України № 4142 від 22.09.2020 «Про систему громадського здоров'я», де до статті 5 «Заходи щодо забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя» внесено пункт «Санітарно-епідемічне благополуччя забезпечується реєстрацією, введенням в обіг, застосуванням дезінфекційних засобів, консервантів, інших хімічних речовин з біоцидними властивостями відповідно до Закону». У результаті виконання проєкту підготовлено публікацію ситуаційного профілю з управління

біоцидами, розроблено та обговорено проєкт Національного плану дій щодо впровадження раціонального управління біоцидами, вперше в Україні розроблено пропозиції з удосконалення збору та обміну інформацією, у тому числі інформацією щодо загрози для довкілля та охорони здоров'я, класифікації та маркування (за допомогою on-line інформаційних джерел);

□ «Розвиток субрегіонального інституційного співробітництва у сфері охорони здоров'я для зміцнення спроможності та обміну інформацією для вирішення проблем впливу небезпечних хімікатів (ендокринних дизрапторів) на здоров'я у Білорусі та Україні» за підтримки ООН (ЮНЕП) та ВООЗ. За результатами у Національному огляді підсумовано відомості про поширення, особливості дії ендокринних руйнівників на організм, найкращу світову практику регулювання ендокринних руйнівників у світі, поширення захворювань, які потенційно можуть бути спричинені дією ендокринних руйнівників, нормативно-правову базу, яка регулює обіг ендокринних руйнівників в Україні; надано пропозиції

щодо подальшого дослідження проблеми ендокринних руйнівників та їх регулювання в Україні;

□ науковий проєкт IRINE за підтримки Всесвітньої Організації Алергологів. Було проведено сліпе порівняння зразків з подальшою ідентифікацією пилку, організовано та проведено семінар «Harmonization of Pollen Identification (Гармонізація ідентифікації пилку)» за участі Науково-дослідного інституту імунології Нової Англії.

Проєкт «Дослідження впливу українського законодавства щодо боротьби проти тютюну на смертність та захворюваність на серцево-судинні захворювання» за підтримки Європейського регіонального офісу ВООЗ (Данія, Копенгаген) виконано на реалізацію питань забезпечення стратегічного керівництва в інтересах здоров'я і благополуччя.

У результаті для впровадження у систему охорони здоров'я за кожною роботою було розроблено інформаційні матеріали, які активно поширювалися серед фахівців в Україні, висвітлювались у науковій літературі, проводились конференції, симпозиуми, робочі наради.

У період карантину лабораторії інституту взяли активну участь в обговоренні співпраці з іноземними партнерами з питань оцінки якості дезінфекційних засобів, особливостей харчування та стану здоров'я.

Загалом основними напрямками майбутніх проектів фахівців інституту з міжнародними партнерами можуть бути такі:

□ вивчення процесів формування громадського здоров'я з урахуванням впливу екологічних та соціальних чинників;

□ розробка та вдосконалення відповідно до вимог основних Директив ЄС законодавчих, нормативно-методичних та організаційно-розпорядних документів щодо збереження і зміцнення здоров'я населення та поліпшення умов життєдіяльності;

□ удосконалення системи спостереження за станом здоров'я населення та факторами, що впливають на його формування;

□ вивчення та аналіз причинно-наслідкових зв'язків захворюваності та смертності населення під впливом шкідливих чинників;

□ вивчення ролі способу життя, учбових, виховних процесів та умов життєдіяльності у формуванні здоров'я дітей;

□ розробка теоретичних та методичних основ визначення шкідливих чинників довкілля (фізичних, хімічних, біологічних) та ризиків для здоров'я від їхньої дії для вирішення питань управління якістю довкілля;

□ удосконалення методології гігієнічної оцінки якості продуктів харчування, питної води, лікарських засобів; визначення ефективних методів їх контролю з урахуванням вимог європейського законодавства;

□ наукове обґрунтування методології з визначення небезпеки для здоров'я населення та наступних поколінь соціально-економічних змін у суспільстві, що пов'язані з кризовими екстремними ситуаціями, у тому числі ООС на окремих територіях та COVID-19;

□ удосконалення засад профілактичної медицини у питаннях сприяння здоров'ю і

запобігання розвитку захворювань.

Враховуючи розподіл оперативних функцій BOOЗ, вважаємо, що усі наукові роботи виконувалися за проектами міжнародної співпраці і були спрямовані на реалізацію базових функцій, для виконання яких необхідні навички у галузі громадського здоров'я висококваліфікованих фахівців.

Наведені матеріали свідчать про високу зацікавленість міжнародної спільноти у реалізації проектів профілактичного напрямку. Досвід реалізації міжнародних наукових проектів дозволив достойно представляти ДУ «Інститут громадського здоров'я імені О.М. Марзєєва НАМН України» на міжнародному рівні.

ЛІТЕРАТУРА

1. WHO. European Action Plan for Strengthening Public Health Capacities and Services. Regional Committee for Europe, Sixty-second session (Malta, 10-13 September 2012). URL : https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/171770/RC62wd12rev1-Eng.pdf.

2. Berridge V. Public Health: A Very Short Introduction. Oxford University Press, 2016. 160 p.

3. Москаленко В.Ф., Гульчій О.П., Грузева Т.С. та ін. Громадське здоров'я: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. 3-тє вид. Вінниця : Нова книга, 2013. 560 с.

4. Посібник з соціальної медицини та організації охорони здоров'я / за ред. Ю.В. Вороненка. К.: Здоров'я, 2002. 360 с.

5. Державна політика у сфері охорони здоров'я : колект. моногр. : у 2 ч. / за заг. ред. М.М. Білинської, Я.Ф. Радиша. К. : НАДУ, 2013. Ч. 1. 396 с.

6. WHO. The 10 Essential Public Health Operations. URL : <https://www.euro.who.int/en/health-topics/Health-systems/public-health-services/policy/the-10-essential-public-health-operations>.

7. WHO. Sanitation, Drinking-Water and Hygiene Status Overview. Highlights based on country reported GLAAS 2013/2014 data. URL : https://www.who.int/water_sanitation_health/glaas/2014/fiji-15-oct-2015.pdf?ua=1

https://www.who.int/water_sanitation_health/glaas/2014/fiji-15-oct-2015.pdf?ua=1

8. Protocol on Water and Health. Effective Approaches To Drinking-Water Quality Surveillance (Meeting Report). Copenhagen : WHO Regional Office for Europe, 2015. 28 p.

REFERENCES

1. WHO. European Action Plan for Strengthening Public Health Capacities and Services. Regional Committee for Europe, Sixty-second session (Malta, 10-13 September 2012). URL : https://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0005/171770/RC62wd12rev1-Eng.pdf.

2. Berridge V. Public Health: A Very Short Introduction. Oxford University Press ; 2016: 160 p.

3. Moskalenko V.F., Hulchii O.P., Hruzieva T.S. et al. Hromadske zdorovia: pidruchnyk [Public Health : Textbook for Students of Higher Medical Educational Institutions]. Vinnytsia : Nova knyha; 2013 : 560 p. (in Ukrainian).

4. Voronenko Yu.V. (Ed.). Posibnyk z sotsialnoi medytyny ta orhanizatsii okhorony zdorovia [Handbook of Social Medicine and Health Care Organization]. Kyiv : Zdorovia ; 2002 : 360 p. (in Ukrainian).

5. Bilynska M.M. and Radysh Ya.F. (eds.) Derzhavna polityka u sferi okhorony zdorovia : kolektyvna monohrafiia [State Policy in the Field of Health Care]. Kyiv ; 2013 ; Pt. 1 : 396 p. (in Ukrainian).

6. WHO. The 10 Essential Public Health Operations. URL : <https://www.euro.who.int/en/health-topics/Health-systems/public-health-services/policy/the-10-essential-public-health-operations>.

7. WHO. Sanitation, Drinking-Water and Hygiene Status Overview. Highlights based on country reported GLAAS 2013/2014 data. URL : https://www.who.int/water_sanitation_health/glaas/2014/fiji-15-oct-2015.pdf?ua=1

8. Protocol on Water and Health. Effective Approaches To Drinking-Water Quality Surveillance (Meeting Report). Copenhagen : WHO Regional Office for Europe, 2015. 28 p.

Надійшло до редакції 12.09.2021